

## POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi A. W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.  
I ACa 3318/24,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw  
Publicznych w dniu 11 grudnia 2025 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 3318/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. I ACa 3318/24, w terminie trzech miesięcy od daty zwrotu akt;**
- 3. przyznaje A. W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 4 maja 2020 r. do 11 grudnia 2025 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz A. W. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.**

Paweł Czubik

Grzegorz Pastuszko

Maria Szczepaniec

[D.Z.]

## UZASADNIENIE

Dnia 1 września 2025 r. (data nadania przesyłki poleconej) A. W. (dalej: „skarżący”), za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie „w sprawie o sygnaturze akt zawisłej przed Sądem Okręgowym w Warszawie pod sygn.: I C 1065/20”. Pismem z 14 października 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) Sąd Apelacyjny w Warszawie przedstawił ww. skargę Sądowi Najwyższemu. W przedmiotowej skardze skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o powyższej sygnaturze;
2. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20 000 zł;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kosztów tego postępowania;
4. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do rozpoznania niniejszej sprawy w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, że w dniu 8, 9 sierpnia 2024 r. złożona została za pośrednictwem Sądu Okręgowego w Warszawie apelacja od wyroku ww. sądu z 5 marca 2024 r. do sprawy zawisłej przed ww. organem pod sygn. I C 1065/20. Podniósł, że akta jego sprawy 29 sierpnia 2024 r. zostały wysłane z Sądu Okręgowego w Warszawie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie i do dnia dzisiejszego nie otrzymał ani listownie, ani za pomocą portalu informacyjnego sądu informacji o zarejestrowaniu apelacji w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie i wyborze sędziego referenta sprawy. Podkreślił, że przewlekłość postępowania sądowego, w tym brak rejestracji sprawy, w jego przypadku polega na tym, że postępowanie trwa dłużej, niż jest to konieczne do rozstrzygnięcia sprawy. Posiłkował się przy tym powołanymi przez siebie przepisami i orzecznictwem.

W dalszej części uzasadnienia skarżący przedstawił opis sytuacji związanych z postępowaniem cywilnym, na które wniesiono skargę, opisał zachowanie pozwanej oraz wspomniał o zaistniałych postępowaniach ubocznych.

Finalnie skarżący wskazał, że w omawianym przypadku „(...) potencjalnie doszło do zaistnienia przewlekłości postępowania apelacyjnego”, podkreślając, że odbiera mu to „gwarantowane przez Konstytucję RP prawo do sądu, rzetelnego procesu poprzez brak rozpoznania jego apelacji”. Jak zaznaczył w tym kontekście, „[b]rak rozpoznania sprawy przez tak długi okres naraża jego i przede wszystkim jego bliskich na bardzo poważne konsekwencje, zarówno zdrowotne jak i finansowe”. Dodatkowo ocenił, że „w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Postępowanie w tej sprawie trwa zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia”.

W piśmie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30 października 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), stanowiącym odpowiedź na skargę, zgłoszono udział w sprawie oraz wniesiono o oddalenie skargi.

W uwagach wyjściowych wskazanego pisma przedstawiono przebieg postępowania. W tym zakresie zamieszczono następujący opis: „sprawa została zainicjowana pozwem o ochronę dóbr osobistych z dnia 6 maja 2020 roku. Wyrok w tej sprawie Sąd Okręgowy w Warszawie wydał 5 marca 2024 roku. Akta sprawy wraz z apelacją powoda wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 2 września 2024 roku i tego samego dnia wyznaczony został sędzia referent. W dniu 3 września 2024 roku sprawę wpisano do repertorium ACa, a także zarejestrowano wpływ zażalenia na koszty procesu w repertorium ACz. Zarządzeniem z dnia 12 listopada 2024 roku wezwano stronę powodową do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia z uwagi na rozbieżność z wnioskami apelacji w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia tej apelacji. Zarządzeniem z dnia 12 listopada 2024 roku wezwano pozwaną do uzupełnienia braków formalnych zażalenia poprzez złożenie dokumentu pełnomocnictwa w oryginale albo prawidłowo uwierzytelnionym odpisie do działania w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia zażalenia.

Zarządzenie wzywające do uzupełnienia braków formalnych apelacji zostało wykonane 8 października 2025 roku. Ponadto zwrócono się do Sądu Okręgowego w Warszawie o nadesłanie w terminie 2 tygodni płyt CD utrwalających przebieg rozprawy lub zlecenie transferu”. Wobec powyższego opisu uznano, że skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Dodatkowo podkreślono, że czas trwania postępowania w sprawie nie może być przez skarżącego postrzegany jako zadowalający. Jak podano, przed Sądem pierwszej instancji sprawa trwała ponad 5 lat, a przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie ponad 13 miesięcy. Nie można jednak pominąć, że w sprawie podejmowane są czynności zmierzające do rozpoznania wniesionych środków zaskarżenia.

Zaznaczono przy tym, że pojęcie przewlekłości postępowania nie jest zależne wyłącznie od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy. Jak zauważono, jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, a takie nie wystąpiły w niniejszej sprawie.

Zwrócono jeszcze uwagę, że ocena, czy zachodzi nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy, nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach, wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (dalej: „Regulamin”). Nie jest zatem – jak podkreślono – możliwe, aby sprawa, która nie ma charakteru pilnej, została rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły wcześniej. Paragraf 79 ust. 1 powołanego Regulaminu stanowi, że sprawy powinny być rozpoznawane według kolejności wpływu do danego referatu.

Wreszcie wskazano, że w czasie, w którym wniesiona została niniejsza sprawa do Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wpłynęła ogromna liczba spraw, których źródłem są umowy kredytu waloryzowanego walutą obcą. Jak przy tym podkreślono, o ile fakt występujących w

sądzie problemów kadrowych czy trudności lokalowych nie może być okolicznością usprawiedliwiającą przewlekłość postępowania, to w sytuacji nadmiernego napływu spraw w krótkim czasie, gdy zaległości te są tylko przejściowe i zostały podjęte rozsądne, szybkie i skuteczne środki zaradcze, państwo nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Dalej zauważono, że w celu zapobieżenia przewlekłości postępowań zostały podjęte przez państwo działania organizacyjne i legislacyjne. Wskazano zarazem, że także kierownictwo Sądu Apelacyjnego podejmuje działania mające na celu zapobieganie przewlekłości poprzez liczne i bardziej skuteczne wystąpienia do właściwych organów o wsparcie kadrowe i poprawę warunków lokalowych Sądu i o zmiany legislacyjne w zakresie procedury cywilnej. Zaznaczono też, że orzekaniem w sprawach konsumenckich kredytów waloryzowanych objęci zostali sędziowie pionu gospodarczego, a od 1 stycznia 2025 r. powstał nowy wydział, który przejął sprawy dotyczące kredytów waloryzowanych do waluty obcej.

Wreszcie na koniec oceniono, że brak jest podstaw do przyznania skarżącemu żądanej sumy pieniężnej. Wskazano przy tym, że w przypadku, gdy Sąd Najwyższy nie podzieli zaprezentowanej argumentacji, zakwestionowania wymaga wysokość żądanej kwoty, która – jak to ujęto w piśmie – nie została w żaden sposób uprawdopodobniona, ani tym bardziej udowodniona.

W piśmie z 17 listopada 2025 r., stanowiącym replikę skarżącego na odpowiedź na skargę, ponowił on żądanie skargi precyzując, że chodzi o sprawę o sygn. I ACa 3318/24. Raz jeszcze przedstawił stan faktyczny, wiążąc go z brakami: nadania sygnatury akt w rozsądnym terminie, wyznaczenia sędziego referenta; doręczenia odpisu apelacji stronie przeciwnej; jakiegokolwiek komunikacji ze stronami. Skarżący wskazał, że dopiero po wniesieniu niniejszej skargi pojawiła się informacja o dostępie do sprawy w portalu informacyjnym – 10 września 2025 r. w przypadku skarżącego oraz 8 października 2025 r. w przypadku pełnomocnika, do którego tego samego dnia wystosowano pismo dotyczące usunięcia braków formalnych apelacji. Fakt, że pierwsze działania informacyjne podjęto dopiero po złożeniu skargi, „potwierdza, iż wcześniejsze zaniechania były całkowite i nieuzasadnione”.

Skarżący podniósł, że sprawa ma dla niego kluczowe znaczenie, ponieważ dotyczy ochrony jego dóbr osobistych, które od wielu lat są systematycznie naruszane przez pozwaną. Jej działania miały charakter uporczywy i długotrwały, a ich celem było godzenie w jego dobre imię, prywatność oraz poczucie bezpieczeństwa. Skutkiem tych bezprawnych działań jest poważne pogorszenie jego stanu zdrowia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) nie określa wprost granic temporalnych, w ramach których powinno dojść do rozpoznania sprawy, a tym samym nie wskazuje bezpośrednio czasu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie w szczególności podlega terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi; charakter sprawy; stopień faktycznej i prawnej zawichości sprawy; znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego; zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na

niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podkreślić ponadto należy, że prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, stanowiąc element prawa do rzetelnego procesu, jest jednym z podstawowych praw człowieka określonym w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284 ze zm., dalej: „EKPCz”). Wymowny jest w tym względzie fakt, że przyjęcie ustawy o skardze na przewlekłość stanowiło efekt stosowania EKPCz i wielokrotnego stwierdzenia przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”) naruszenia przez Polskę prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Sąd Najwyższy ustalił, że w dniu rozpatrywania przezeń skargi postępowanie przed Sądem Apelacyjnym trwa od 2 września 2024 r. W sprawie 2 września 2024 r. wyznaczony został sędzia referent, a 3 września 2024 r. sprawę wpisano do repertorium ACa oraz zarejestrowano wpływ zażalenia na koszty procesu w repertorium ACz. W dniu 12 listopada 2024 r. dokonano kontroli formalnej wniesionych apelacji i zażalenia, wydając w tym zakresie odpowiednie zarządzenia, przy czym te ostatnie wykonano dopiero 8 października 2025 r. W sprawie nie został także wyznaczony termin jej rozpoznania. Powyższe oznacza, że czas postępowania przed Sądem Apelacyjnym wynosi ponad 15 miesięcy. Ustalenie to znajduje pełne potwierdzenie w aktach sprawy.

Jednocześnie Sąd Najwyższy przyjął, że uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej zawichości, a także zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania, nie można uznać, by było konieczne aż tak długie procedowanie wykonania zarządzeń z 12 listopada 2024 r., (8 października 2025 r.) które mają istotny wpływ na dalszy przebieg postępowania.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy stwierdził przewlekłość postępowania.

Dla konstatacji tej irrelewantne pozostają argumenty Sądu Apelacyjnego związane z wpływem spraw kredytowych waloryzowanych lub denominowanych do waluty obcej do Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie z apelacjami stron do Sądu Apelacyjnego. Takie samo znaczenie w przedmiotowej sprawie należy przypisać wywodowi Sądu Apelacyjnego dotyczącemu podejmowanych działań – zarówno legislacyjnych, jak i organizacyjnych.

W nawiązaniu do powyższego Sąd Najwyższy zauważa, że zgodnie z przywołanym już art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, dokonując oceny, czy naruszone zostało prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, obok upływu czasu, uwzględnia się indywidualne okoliczności sprawy. Zatem nie ma tu miejsca na uwzględnienie kwestii organizacyjnych, które choć rzutują na dynamikę konkretnego postępowania, to jednak w świetle obowiązujących przepisów nie mogą być uznane za okoliczność usprawiedliwiającą przewlekłe procedowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 16 kwietnia 2024 r., I NSP 62/24). Kwestia właściwej organizacji sądownictwa, w tym zapewnienie optymalnej obsady kadrowej sądów, jest obowiązkiem państwa, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał i Sąd Najwyższy (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach: *Sutter v. Szwajcaria* z 22 lutego 1984 r., skarga nr 8209/78; *Wasilewski v. Polska* z 21 grudnia 2000 r., skarga nr 32734/96; postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 marca 2005 r., III SPP 34/04; 26 kwietnia 2019 r., I NSP 18/19).

Fakt, że Prezes Sądu nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi mu zapewnienie odpowiednich warunków dla sprawnego działania wydziałów w związku ze znacznym wpływem spraw kredytowych (nie jest to zjawisko nagłe, a wieloletnie), naturalnie przekłada się na brak winy po jego stronie z tytułu zaistniałej przewlekłości postępowania.

Powyższe nie zwalnia jednak państwa z odpowiedzialności z tego tytułu. Jak bowiem stwierdził Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 30 października 2006 r., S 3/06: „prawo do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd bez nieuzasadnionej zwłoki stanowi istotny element konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Adresatem konstytucyjnego nakazu rozpatrzenia sprawy

w rozsądnym czasie są przede wszystkim same sądy. Należy jednak uwzględnić całokształt sytuacji faktycznej i wskazać, że konieczną gwarancją materialną prawa do rozstrzygnięcia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki są odpowiednie warunki organizacyjne umożliwiające sądom »terminową« realizację ich zadań. Dotyczy to w szczególności obsady kadrowej, zarówno jeśli chodzi o liczbę sędziów, jak i personel pomocniczy. Powinność zapewnienia odpowiednich warunków spoczywa w pierwszej kolejności na ustawodawcy oraz na organach władzy wykonawczej, szczególnie na Ministrze Sprawiedliwości”.

Skarga na przewlekłość postępowania i związana z nią możliwość przyznania skarżącemu, na jego żądanie, od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 2000-20 000 zł, w znacznej mierze służy wymuszeniu na państwie takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, która umożliwi rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Obok swoistej sankcji dla państwa za niewłaściwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, suma pieniężna, o której jest mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, pełni funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Nie jest to więc odszkodowanie za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) lub zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Ustawodawca wprowadza przy tym zasadę, że strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody ze stwierdzonej przewlekłości (art. 15 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość). W konsekwencji, sumę, o której jest mowa w ustawie o skardze na przewlekłość, uznać należy za wstępną (tymczasową) rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18).

W przedmiotowej sprawie skarżący wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość wysokość sumy pieniężnej, o której mowa we wskazanym przepisie, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu jej wartości minimalnej na poziomie 2000 zł.

Należy podkreślić, że od wydania zarządzenia z 2 września 2024 r. Sądu Apelacyjnego w Warszawie o przyjęciu sprawy, wylosowaniu sędziego a 3 września 2024 r. o wpisaniu sprawy w repertorium ACa pod sygn. 3318/24 do dnia rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy upłynęło ponad 15 miesięcy. Jednocześnie wypada zauważyć, że postępowanie sądowe zostało zainicjowane wniesieniem przez skarżącego do Sądu Okręgowego w Warszawie pozwu 4 maja 2020 r. Oznacza to, iż łączna długość postępowania sądowego wynosi ponad 5 lat.

Biorąc pod uwagę powyższe, a także sposób uzasadnienia skargi i jego żądania, Sąd Najwyższy uznaje, że odpowiednia jest kwota 2500 zł za okres od 4 maja 2020 r. do 11 grudnia 2025 r. Tym samym w pozostałym zakresie żądanie skargi oddala.

Z uwagi na stwierdzoną przewlekłość postępowania, wniosek skarżącego i zarazem brak wyznaczenia terminu rozpoznania sprawy, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie I ACa 3318/24 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt sprawy.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość zwrócono skarżącemu opłatę od skargi w wysokości 200 zł.

Paweł Czubik      Grzegorz Pastuszko      Maria Szczepanec

[D.Z.]

[r.g.]